

Tertium argumentum contra secundam propositionem : « Joannes Baptista exultavit in utero, Luc. II. Non igitur mirum, si habeant infantes novos motus. » Respondeo Primo, exemplum unum non facere regulam generalem, ut Augustinus de hac ipsa re loquens testatur epist. 57. At quia Kemnitius dicit, hoc exemplo non sic probare velle, id ita esse in omnibus infantibus, sed tantum esse posse. Respondeo Secundo, Joannem Baptistam non habuisse motum sine cognitione, ut isti fingunt. Nam ut Ambrosius, et Beda in commentario ejus loci, testantur, Joannes cognovit Domini presentiam, et inde exultavit. Ipsum quoque Evangelium, dum ait, exultasse illum in gaudio, satis aperte docet, illum non caruisse cognitione.

Quartum argumentum, contra eamdem propositionem : « Infantes salvari possunt, dicente Domino, Marc. X : « Nisi quis acciperit regnum colorum, sicut parvulus, non intrabit in illud. Igitur oportet infantes recipere Spiritum sanctum, et proinde aliquam ejus operationem. At non possunt recipere fidem cum cognitione; ergo novum motum sine cognitione. » Respondeo, ultima consequentia nihil valit; possunt enim recipere, et recipiunt infantes habitum fidei, qui neque est fides cum cognitione, neque motus sine cognitione.

CAPUT XII.

Qui sint veri, aut falsi effectus Baptismi.

Sequitur Septima controversia de effectu Baptismi. Duo sunt autem questiones de hanc re. Una de veris effectibus, quos agnoscunt Catholicci. Altera de falsis effectibus, quos adversarii Baptismo tribuunt.

Veri effectus apud Catholicos tres sunt. Primo enim Baptismus tollit, ac delet vere omnem culpam et penam. Secundo confort ex opere operato gratiam, et non divinam, quibus vere, et formaliter justificatur homo. Tertio imprimis indelebilem characterem, ob quem reiterat non potest. Ad hos revercantur illi, quos Patres enumerant, et maxime Nazianzenus orat, in sanctum lavacrum, et Chrysostomus homil. 4. ad Neophyto,

ut quod faciat animam pulchram, Deo dilectam, splendentem, quod eam obsignet regio sigillo, quod faciat haeredem Dei, quod appetiat regnum colorum, et similia. Adversarii Primum effectum negant; dicunt enim peccata per Baptismum non vere tolli, sed tantum non imputari. Secundum etiam negant. Nolunt enim justificari hominem ex opere operato per Sacramenta, sed solum per fidem. Tertium absolute negant, et idecirco non possunt sufficientem causam reddere, cur Baptismus non repetatur. Sed de duabus effectibus posterioribus satis multa diximus in disputatione de Sacramentis in genere : solum de primo hic agendum est. Atque haec erit Prima questio : An Baptismus vere tollit peccata.

Porro adversarii alios quinque effectus Baptismi enumerant. Primum, quod baptizatus non possit dammari, etiamsi velit, nisi nolit credere. Secundum, quod Baptismus liberet ab obedientia divinae legis. Tertium, quod liberet ad humanarum legum observatione. Quartum, quod liberet ab omnibus votis. Quintum, quod sola memoria Baptismi iustificat a peccatis, que fiunt post Baptismum. Qui certe non tam sum Baptismi effectus, quam Lutherañorum errores; ac merito damnantur a Concilio Tridentino sess. VII. toloidem canonibus, id est, 6, 7, 8, 9 et 10. De his igitur effectibus erit altera questio.

CAPUT XIII.

Quod Baptismus vere tollat peccatum.

Quod igitur attinet ad Primam questioñem, fuit haeresis antiquissima Origenistarum, peccata non tolli per Baptismum, sed solum tegi : tolli autem peccata tandem per mortem. Ita habet Proclus quidam Origenista apud Epiphanius haeresi 64. ubi etiam ponit refutationem hujus haeresis ex libro S. Methodii Martyris de resurrectione. Similiter haeresim postea excularunt Messaliani, teste Theodoro lib. IV de fabulis haereticor. Item rursus alii quidam tempore S. Gregorii, ut ipse refert lib. IX, ep. 39. ad Theocistam Patriatum.

Hoc nostro saeculo idem docent omnes Lutherani. Nam Lutherus ipse art. 2. ex iis,

CAPUT XIII.

quos anno 20. Leo X damnavit, sic ait : « In pueri post Baptismum negare remanens esse peccatum, est Paulum, et Christum simul conculcare. » Deinde in assertione ejusdem articuli : « Alius est, inquit, omnia peccata remitti, aliud omnia tolli; Baptismus omnia remittit, sed nullum penitus tollit, sed incipit tollere. » Similia habet Joannes Calvinus in Antidotio Concilii Tridentini sess. V, ubi refellit decretum de peccato originis : « Manet, inquit, vere peccatum in nobis, neque per Baptismum statim uno die extinguitur, sed quia deletur reatus, imputatione nullum est. » Idem habet lib. IV Institut. cap. 45, §. 10 et 11. Idem etiam Philippus in Apolog. 2. artie. Confessionis Augustanae. Ubi notandum est insigne mendacium. Sie enim Philippus : « Augustinus ait : Peccatum in Baptismo remittitur, non ut non sit, sed ut non imputetur. » Atque hoc idem dixerat Lutherus in assert. 2. art. et Joannes Roffensis convicti eum mendaci, ostendens Augustinum non hoc dicere. Editus est autem liber Roffensis anno 1523, et tamen Philippus anno 1530, iterum idem mendacium protulit. Praterea testatur Cocheanus in disputatione Confessionis Augustanae, artic. 2. ipsum Philippum ab Eckio convictionem, et confessum esse, locum Augustini male esse citatum : et tamen idem mendacium toties detectum, et confutatum, iterum serisperunt in lib. Concordie Latino, p. 39. edito anno 1580, et semper repetunt, cum Apologiam illam imprimit. Denique Martinus Kemnitius in Examine V sess. Concilii Tridentini, pag. 430. et sequentib. idem defendit, quamvis magis caute. Fatur enim primo remitti in Baptismo omnia peccata, quin etiam tolli, ac deleri, et solum restare reliquias quasdam peccati originalis. Deinde tamen addit illas reliquias esse quiddam, quod malum sit, et malum culpa, et secundum Scripturam peccatum dicator, et quod hominem damnare posset, si Deus imputare illud vellet. Quod est dicere : Peccatum in Baptismo remitti, non quia tollitur, sed quia non imputatur.

Contra hunc errorem gravissimum et perniciosissimum statuit Concilium Tridentinum, sess. V decretum, quo affirmat per Baptismum tolli re ipsa id omne, quod habet in homine rationem peccati.

Est autem hic observandum, fundamentum

adversariorum non esse aliud, nisi quia putant ipsum concupiscentiam, quam certum est manere etiam in baptizatis, usque ad mortem, esse vere et proprie peccatum, licet ei non consentaneum, sed repugnans. Quae quidem questio non est hujus loci, sed tractari solet, et a nobis tractata est in disputatione de peccato originis. Et quia ita conjuncta est illa cum ista, ut una explicata, etiam altera terminetur; potuisse fortasse hoc loco ista questio praeteriri : tamen quia alia sunt argumenta, quibus probatur Baptismus tollere omnia peccata ; et alia, quibus probatur concupiscentiam non esse peccatum, nisi impudicum, ideo visum est hic tractare propositam questionem, licet ut dixi, ex definitione unius consequatur etiam alterius definitio.

Primo igitur probatur ex Scripturis, Baptismo re ipsa tolli omnia peccata, ita ut non solum non imputetur, sed nec sit quod imputari possit ad culpam. Et quia Scriptura testimonia plura sunt, reducam ea ad aliquot capitula.

Primum est eorum, quae habent vocabula mundandi, lavandi, tollendi, delendi, auferendi, et similia, que in primis pugnant cum modo loquendi adversariorum, ac presentium Lutheri; et praeterea non possunt nisi ineptissime exponi per non imputari. Non enim dicitur recte quis tollere ab alio ignorantiam, vel malitiam, quia ignorat illi, quod aliquid ignoranter, aut malitiose fecerit. Loca hec sunt, Psalm. L : *Dele iniuriam. Amplius love me. Michæa VII : Aufers iniuriam. Joan. I : Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Ephes. V : Mundans eam lavaco* (1). Kemnitius in Exam. p. 501. respondet, Paulum non dixisse, *Mundavit*, sed *Mundans*, quia quotidie ea mundat, donec exhibeat eam in die judicij gloriosam. At non consideravit Kemnitius illud, quod sequitur : *Lavaro aquæ in verbo vita*. Mundatio enim per lavacrum aquæ, id est, per Baptismum non fit quotidie, nisi in diversis hominibus, qui veniunt ad Baptismum. Solum enim baptizatur quisque semel, et tum mundatur, et efficitur sine macula et ruga, quamvis Christus id quotidie faciat in diversis, ut in die judicij totum corpus suum, id est, omnes electos exhibeat sine macula et ruga.

Secundum caput est eorum locorum, qui

(1) Psal. L, 3 et 4; Matth. VII, 18; Joan. I, 29; Eph. V, 26.

dicunt tolli maculas, aut inquinamenta, aut iniquitates. Nam secundum adversarios non tollitur per Baptismum peccatum, nisi quod reatum, id est, quod obligationem ad peccatum, manere autem volunt ipsum peccatum fedidat, que erat causa illius reatus. Voices autem, « Maculae, inquinamenti, iniquitatis, » et similia non significant reatum, id est, obligationem illam, que potest tolli per non imputationem, sed significant ipsam feditatem, quam illi manere volunt. Cantic. IV : *Tota pulchra es amica mea, et macula non est in te.* Similis est locus Evangelii, Joan. XIII : *Qui lotus est, non indiget, nisi, ut pedes lavez, sed est mundus totus.* Ponderat hunc locum Gregor. lib. IX, epist. 39. Non enim vere potest dici mundus totus, in quo aliquid relinquitur, quod macula ratione habeat. Ezech. XXXVI : *Effundam super vos aquam mundanam, et mundabilimam ab omnibus inquinamentis vestris.* Ephes. I : *Elegit nos, ut esses manus sancti, et immaculati.* Coloss. I : *Reconciliavit vos in corpore carnis ejus per mortem, exhibere vos sanctos, et immaculatos, et irreprehensibiles.* (2) Ubi vides, non solum non habere maculam, sed nee aliquid, unde reprehendi possint. Quod intelligitur quantum attingit ad ipsam justificationem a Deo acceptam; nam postea bene possunt homines labi, et facere digna reprehensione. Ex quo tollitur evasio Kemnitii, qui respondet, pag. 406. et seq. objicione alia loca; ubi jubemur emunderi ab omni inquinamento carnis, et spiritus, II. Cor. VII, et exure veterem hominem, et induere novum. Ephes. IV et Coloss. III. Sed haec et similis intelliguntur vel de peccatis, que postea flunt, vel de mortificatione sensuum et inclinationum, que ad malum provocant, licet formaliter peccata non sint.

Tertium caput est ex figuris Baptismi. Nam multiplex figura praecessit. Una in Circumcisione, Coloss. II. Altera, in mari-rubro, I. Cor. X. Tertia, in Jordane sanante lepram, IV. Reg. V. Quarta, in suffocatione pororum, Matt. VIII, quam allegat Nazianzenus oratione in sanctum lavacrum. Quinta, in probacione piscina, Joan. V. Sexta, in lotione, et curatione ceci nati, Joan. IX, quam explicat Augustinus, tract. 44 in Joan. At in Circumcisione vere, non autem per solam imputationem abscondebatur caro. In

mari rubro, vere et proprio suffocati sunt Aegyptii, quibus ante Hebrei serviebant. Quare S. Gregorius, lib. IX, epist. 39. hunc locum tractans: « Qui, inquit, dicit, peccata in Baptismate, non funditus dimitti, dicat in mari rubro Aegyptios non veraciter mortuos. » Idem quoque de aliis dicendum est. Quartum caput continet ea loca, que comparant mundationem justificationis rebus vere, et proprio mundis. Psalm. L : *Lavabis me, et super nivem dealabor.* Isaia 1 : *Si fuerint peccata vestra, ut coccinum, sicut nix delabuntur: et si fuerint rubra ut vermiculus, sicut lana alba erunt.* Isaia XLIV : *Delevi ut nubes iniquitates tuas, et quasi nebula peccata.* (1) At certe cum solaris radius dissolvit nebulae calore suo, ita eas evanescere facit, ut nihil remaneat tenebrarum, sed cum vere serenum appareat.

Quintum continet similitudinem peccati originalis, Roman. V : *Sicut per unius inobedientiam peccatores constituti sunt multi, ita per unius obedientiam iusti constitutur multi.* At illi vere constituentur peccatores, et vere iustitiam amittunt, non sola imputatione. Joan. III : *Quod natum est ex carne, caro est; quod natum est ex spiritu, spiritus est.* Illi vere sunt carnales; igitur isti vera spirituales. Confirmatur ex illo, I. Cor. XV : *Sicut in Adam omnes morioruntur; ita in Christo omnes viviscabuntur.* (2) Hic locus intelligitur de vera morte, et vera resurrectione; igitur etiam loca supra citata de vero peccato, et vera justificatione.

Sextum continet similitudinem mortis Christi, Roman. VI : *Concepulti sumus cum Christo per Baptismum in morte.* Et ibidem : *Si mortui sumus, quomodo vivemus in illo?* (3) Idem repetit, Coloss. II, de quo loco Augustinus in Enchirid. cap. 32. sic loquitur : « *Quemadmodum in illo vera mors facta est, sic in nobis vera remissio peccatorum: et quemadmodum in illo vera resurrectio, ita in nobis vera justificatio.* » At Christi mors, et resurrectio vera fuerunt omnibus modis, non autem vera, quod aliquid, et quod aliud falso; igitur et remissio peccati vera mors est peccati, non quod reatum tantum, sed quod omnia, que peccati rationem habent.

Septimum continet ea, que docent, Baptismo nos renasci. Joan. III : *Nisi quis ren-*

(1) Cantic. IV, 7; Joan. XIII, 10; Ezech. XXXVI, 25; Eph. I, 4; Coloss. I, 22. — (2) Psal. L, 9; Isaia. XLIV, 22. — (3) Rom. V, 19; Joan. III, 6; I. Cor. XV, 22. — (4) Rom. VI, 4 et 8.

natus fuerit ex aqua, et Spiritu sancto. Tit. III : *Salvos nos fecit per lavacrum regeneracionis.* Coloss. II : *Cum essenuis mortui proper delicta, conviviscavimus nos Christo.* I. Pet. II : *Quasi modo geniti infantes* (1). At certe nova ista generatio, et vita requirit veram mortem peccatorum, et veram mutationem interiorum; non autem solam imputationem, Quomodo enim vere sumus vivificati, et remittit, si adhuc mors in nobis manet?

Octavum continet ea, que docent, non posse simul habitare lucem, et tenebras; peccatum et iustitiam. I. Cor. X : *Non potestis mente Domini participes esse, et mensa demoniorum.* II. Cor. VI : *Quae societas lucis ad tenebras? quaer participatio iustitiae cum iniquitate? quaer conventio Christi ad Belial? qui autem consensus templi Domini cum idolo?* Vos enim estis templo Dei vivi (2).

At adversarii volunt simul et Diabolum in nobis habitare per peccatum, quod vere semper est in nobis, et Christum per justificationem. Respondet Kemnitius, pag. 501. Paulum docere, non posse esse peccatum mortale simul cum iustitia fidei. Papistas autem perperam hec loca intelligere, qui inde deducunt non posse simul consistere vetustatem, et novitatem; carnem, et spiritum. At in utroque fallitur. Nam cum fatetur non posse esse peccatum mortale cum iustitia fidei, id intelligit de mortali, non secundum naturam suam, sed ex misericordia Dei non imputante. Vult enim cum Magistro suo Lutheru semper esse in nobis peccatum dignum ex se morte eterna, sed in creditibus fieri veniale, quia Deus non imputat. At hoc ipsum est contra Paulum, Quia si vere est in nobis post Baptismum peccatum natura sua mortale; ergo est in nobis iniquitas; ergo tenebrae; ergo Belial; ergo est conventio luci ad tenebras, iustitiae ad iniquitatem, Christo ad Belial; non enim iniquitas designat esse iniquitas, quia non punitur, ut notum est. Porro Catholici non negant esse in homine vetustatem carnis, et novitatem spiritus, cum fataetur esse in nobis concupiscentiam, que est lex membrorum pugnans cum lego mentis, (ad Roman. VII.) sed eam negant esse peccatum, nisi quando libera voluntate eius desideris consentimus.

Nonum caput continet ea loca, que docent, Deo odio esse peccata. Psal. V : *Odisti*

Quod Baptismus non faciat homines impeccabiles.

Nunc ad effectus Baptismi, quos adversarii configunt, veniamus. Et quoniam ea ferre omnia, que hic dicenda essent, et alia loca proprie spectant, et hic solum tractantur propter canones Concilii Tridentini de Baptismo; solum brevissime rem attingemus, tot compositionibus constitutis, quot sunt Concilii Canones.

Sit igitur prima propositione : « *Baptismus non id efficit, ut baptizati non possint gratiam Dei amittere, nisi nolint credere.* » Haec expresse habetur can. 6. Concilii. Sunt autem quædam breviter annotanda. Primum fuisse olim duos errores apud veteres: unus fuit Joviniani, qui, ut referunt Hieronymus, lib. II contra Jovinianum, et Augustinus lib. de heresibus, cap. 82. docuit, hominem vere baptismatum non posse amplius peccare, et si forte peccat, non fuisse tinctum, nisi aqua. Argumentum præcipuum erant illa verba, I. Joan. III : *Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quia semen ipsius in*

(1) Joan. III, 5; Tit. III, 5; Coloss. II, 13; I. Petr. II, 2. — (2) I. Cor. X, 20; II. Cor. XII, 14, 15 et 16. — (3) Psal. V, 7; XLIV, 8; Sap. XIV, 9.

eo manet, et non potest peccare, quoniam ex Deo natus est. Et I. Joan. V : *Qui natus est ex Deo, non peccat, sed generatio Dei conservat eum* (1). Refellit hunc errorem accurate S. Hieronymus loco notato ; et certe Scriptura divina passim occurunt, ut illa Roman. XI : *Tu fide stas, noli altum sapere, sed time, etc.* Et Hebr. VI : *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati etc.* Et II. Pet. II : *Melius erat eis non cognoscere vitam justitiae etc.* (2) Denique, Act. VIII, aperte legimus, Simonem credidisse, et Baptismum suscepisse : et tamen ibidem legitimus ejus ruinam. Porro testimonia ex epistola Joannis accipienda sunt in sensu composito, quemadmodum et illud, Matth. VII : *Non potest arbor bona malos fructus facere* (3) : nimur dum manserit arbor bona. Solum enim vult Joannes ostendere, non posse consistere veram justitiam, et charitatem cum peccato mortali, proinde non esse justum, qui male agit. Ita exponunt Augustinus, tractatus 5. in epistolam Joannis, et Hieronymus, lib. II in Jovinianum.

Alter error quorundam fuit, qui, ut Augustinus refert lib. XXI de civit. Dei, cap. 25. docebant, baptizatos non posse damnari, etiamsi perditissime viventer, modo ab Ecclesia Catholica non recederent. Refellit hunc errorem Augustinus ibidem ex clarissimis testimoniorum Scripturarum : et præterea liberum integrum scripsit contra hunc errorem, qui inscribitur. De fide et operibus. Scripturae precipue sunt, Rom. VIII : *Si secundum carnem visceritis, morientur*. I. Cor. VI : *Nolite errare: neque fornicarii, neque furii, neque adulteri etc. regnum Dei possidente* (4). Et similia habentur, Gal. V, Ephes. V, I. Thes. IV, I. Timot. VI, et alibi; quae omnia dicuntur de baptizatis, ut ex iisdem locis patet.

Nota secundo, utrumque errorem aliqua ex parte hoc nostro seculo instauratum esse. Nam priorem errorem instauravit Joan. Calvinus, qui hominem semel vere justificatum docuit, non posse unquam excidere a gratia, et salute. Nam in Antidoto Concilii Tridentini, sess. VII., can. 7. de Baptismo dicit, Baptismo tamquam Dei chirographo nos certiores reddi de perpetua adoptionis gratia; et lib. III Instit. c. 2, §. 11 et 12. docet, verum fidem semel habitam amitti non posse, esseque donum electorum proprium.

(1) I. Joan. III, 9; V, 18. — (2) Rom. XI, 20; Hebr. VI, 4; II. Petr. II, 21. — (3) Matth. VII, 18.
— (4) Rom. VIII, 13; I. Cor. VI, 3 et 10. — (5) Act. XX, 30; I. Tim. I, 19; IV, 1; VI, 10.

Sed refutatio istius erroris, non est praesens loci : non enim id ipse tribuit virtuti Baptismi, sed prædestinationi. Interim repugnat Scripturis apertissime Calvini sententia, cum Act. VIII, Simon Magus crediderit, et baptizatus fuerit, et paulo post a fide, et charitate excederit. Et præterea, si verum esset, quod vult Calvinus, nulli unquam fuissent Apostolæ, nec ulli ex Catholicis hereticii presenti, quod non solum pugnat cum totius orbis terra consensu, sed etiam cum Scripturis. Act. XX : *Ex vobis ipsis exierunt viri loquientes perversa, ut abducunt discipulos post se.* I. Timot. I : *Quidam circa fidem naufragaverunt.* I. Timot. IV : *In novissimis temporibus discedent quidam a fide.* Et cap. VI : *Radix omnium malorum est cupiditas; quam quidam appetentes, erraverunt a fide.* Et I. Joan. II : *Ex nobis exierunt* (5).

Posteriorum errorem instauravit Lutherus in lib. de captiv. Babyl. cap. de Baptismo, ubi habet illa ipsa verba, quæ Concilium in suo canon. 6. damnavit. Nec ab ea sententia discordant ejus discipuli, eti modum loquendi non probent. Tribus enim modis potest intelligi illa propositio : « Non potest homo damnari, nisi nolit credere. » Primo, ut sensus sit, nullum esse peccatum vere, et in se mortale, nisi incredulitatem. Et hoc non docent adversarii, immo et contrario confidunt omnia opera, etiam optimè facta esse peccata mortalia, si secundum rigorem justitiae judicentur a Deo. Unde Kemnitius in censura canonis 6. Concilii Tridentini, probat ex Scripturis, multa peccata damnare posse hominem, præter incredulitatem.

Secundo, ut sensus sit, peccata omnia ita esse conjuncta cum infidelitate; et contra, fidem ita conjunctam esse cum justificatione, ut non possit fides consistere cum ullo peccato mortali : proinde qui habet fidem nullum habere peccatum, nec posse perire, et contra; quicunque peccat, hoc ipsum carere fide. Quod quidem simile est ei, quod Catholici dicunt de charitate : Charitas enim revera non potest consistere cum peccato mortali, et ideo nemo perit cum charitate, et nemo salvatur sine charitate. Hunc sensum vult esse Kemnitius illius Lutheranus propositionis in 2. part. Examinis pag. 213. et sequentibus, ubi dicit, Lutherum num-

quam sensisse non amitti gratiam praesentem per quodlibet peccatum mortale, sed id sensisse posse hominem per veram fidem statim redire ad gratiam. Ut enim peccata destruant fidem, ita fides reviviscens destruit omnia peccata.

Tertio modo potest intelligi ea propositio, ut sensus sit, posse hominem simul dum peccatum relinere fidem, et per hoc non amittere Dei gratiam praesentem; quia licet peccata ex natura sui hominem reum facerent, et Dei inimicum, tamen fides parmanens in corde facit, ne impunitetur, et non damnantur. Hunc sensum fatetur Kemnitius esse Epicureum, et merito damnatam a Concilio eam propositionem in hoc sensu, quod etiam fatetur Calvinus in Antidoto hujus canonis 6. Hinc enim datur licentia hominibus baptizatis patrandi quævis peccata, modo simul credant ea sibi non imputari. Sed nullo modo Kemnitius concedit hanc fuisse mentem Lutheri.

Nola Tertio, rectissime a Concilio damnatum esse illam Lutheri sententiam. Nam et dicta est a Lutheri in sensu tertio, licet nolit Kemnitius : et præterea heretica est etiam in secundo sensu, quem Kemnitius, et Calvinus admittunt. Ac Primum fuisse illam mente Lutheri, patet ex his locis. In lib. de Captiv. Babyl. cap. de Baptismo, postquam dixerat hominem baptizatum non posse damnari, nisi nolit credere, subiungit : « Nulla peccata eum possunt damnare, nisi sola incredulitas : cetera omnia si redeat, vel stet fides in promissionem divinam baptizato factam, in momento absorbentur per eamdem fidem. » Haec ille. Ubi vides eum dicere, « si redeat vel stet fides. » Putavit igitur Lutherus posse stare fidem, dum quis peccat, et per eam fidem, peccata non imputari, etiam dum sunt; quamquam Kemnitius non bona fide hanc sententiam referens, omisit illud : *vel stet fides.* Item in lib. de libertate Christiana : « Non facit, inquit, personam bonam nisi fides, nec malam, nisi incredulitas. » Item in questione: An opera faciant ad salutem, hec est prima assertio : « Ut nihil justificat nisi fides, ita nihil peccat, nisi incredulitas. » Secunda assertio : « Justificatio proprie est fidei quarto modo; et peccatum incredulitas. » Item in lib. de votis monasticis : « Creditis in Christum nullum sunt tam mala opera, que possint illum

(1) I. Cor. XIII, 2. — (2) I. Cor. XIII, 13.

accusare et damnare. » Denique in 4. sermone super Evangelium feria 2. Pentecostes super illud : « Sic Deus dilexit mundum. Ubi fides, inquit, est, ibi nullum nocet peccatum. » Et addit, sic Deum nihil facere peccata credentium in se, quomodo pater nihil facit nugas ludentium infantum. Ubi aperte loquitur de peccatis, quæ acta sunt, et vult ea non nocere, quia per fidem teguntur, vel excusantur.

Quod autem etiam in secundo sensu falsa sit ea propositio, patet, quia repugnat Pauli, I. Corinth. XIII: *Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Ubi Paulus docet, posse fidem esse sine charitate, et proinde hominem cum vera fide damnari. Respondet, Paulum loqui de fide miraculorum, non de fide justificante. Contra, quia fides miraculorum, nihil est aliud nisi excellens fides Catholicæ, et justificans suo modo. Unde Paulus infra de eadem fide loquens, annumerat eam aliis virtutibus Theologicis: *Nunc, inquit, manet fides, spes, charitas* (1). Et hoc loco dicit : *Si habuero omnem fidem.* Praeterea, secundum Lutheranos nulla est ratio cur non possit fides ipsa justificans manere cum peccato. Nam nihil est aliud, nisi fiducia divinae misericordie, ut ipsi passim definiti. Quid autem prohibet, quo minus possit aliquis dum furatur, vel moechatur, confidere, Deum non imputaturum eam actionem ad peccatum. Denique si potest cum fide manere peccatum factum, quod tamen vere peccatum est, et in justificatis harerit, ut ipsi dicunt, cur non etiam peccatum, quod fit? certe si peccatum non posset consistere cum fide, id non esset ratione temporis præteriti, vel præsentis, sed ratione malitia, et fœditalis ipsius peccati. At peccatum jam factum cum tota sua malitia, et fœditate manet presente fide; Ergo fieri etiam potest praesente fide. Quare coguntur, si principia sua destruere nolunt, admittere tertium illum sensum cum Lutherio : quem tamen fatentur Epicureum esse ac merito damnatum a Concilio Tridentino.

CAPUT XV.

Per Baptismum non liberari homines a servanda lege Dei.

Sequitur altera propositio de secundo effectu Baptismi: «Baptismus non id efficit, ut homo solius fidei debitor sit, non autem implenda universa legis Christi.» Itae habetur in 7. can. Concilii Trident. Est autem observandum primo duobus modis intelligi posse hominem baptizatum dici liberum a lege divina servanda. Uno modo, ut facere contra eam legem non sit injustum, nec peccatum, quasi lex abrogata esset. Et hoc non docent adversarii, quippe qui volunt omnia opera justorum esse peccata, quia numquam implenti legem, ut oporetur. Et in hoc sensu fatetur Kemnitius in 2. parte Exam. pag. 216. recte positum esse concilii canonem, et contrarium sententiam esse blasphemam in ipsum Baptismum. Itaque de hoc sensu non est controversia.

Altero modo intelligi potest, ut facere contra legem sit quidem peccatum, tamen non imputetur iis, qui fidem habent, nec pendeat justificatione, aut salus ab impietate legis, sed a sola misericordia, qua per fidem apprehenditur. Et in hoc sensu Lutherani omnes docent (sicut alii timidi, alii liberius loquuntur) non obligari Christianos ad legem divinam, sed solum ad fidem; immo hoc constituent summam libertatis Evangelie; ut patet ex lib. Lutheri de votis monasticis, ubi in hoc dicit consistere libertatem Evangelii, quod pia conscientia sit libera ab omnibus operibus, non quidem faciens (volunt enim ea fieri, ut fructus fidei) sed accusantibus, et defendantibus: quia nulla opera sunt tam mala, que credentem accusare valeant, et damnare; nulla tam bona, qua eum queant defendere, et justificare. Item in comment. II cap. ad Galat. institutum hunc dialogum. «Si conscientia dicat: Peccasti; responde: Peccavi. Ergo Deus puniet, et damnabit; non. At lex Dei hoc dicit; sed nihil mihi cum lege. Quare? quia habeo libertatem.» Idem satis aperte docet

Joan. Calvinus, lib. III Institut. cap. 10, §. 2, 4 et 7.

Nota secundo, quid adversarii de Concilii canone sentiant. Calvinus in Antidoto Concilii agnoscit canonem 7. Concilii, contra suam et suorum sententiam esse positum; et aperte contrarium profitetur.

At Kemnitius in Examine ejusdem canonis fraudulentem agens, more suo, prætermitit eum sensum, in quo ipsi negare solent, obligari ad legem implendam: et perperam exponit tam Concilii sententiam, ut eam refellat, quam Lutheri, ut eam defendat. Itaque duo dicit. Primo, Lutherum non docuisse Christianos liberos esse ab obedientia legis Dei, sed id solum, gratiam Baptismi, et justificationem non pendere a conditione observante legis, quasi nemo justificetur, nisi qui ante id meruerit per integrum legis observationem; sed gratis dari per fidem. Secundo dicit, Concilium desinere voluisse pendere justificationem, que fit in Baptismo, a conditione legis impleta. Et quia Concilium id non aperte dicit, colligit ipse hoc modo; Concilium mutuatur ex cap. V ad Galat. illam phrasim: *Qui circumdatur, debitor est universe legis facienda* (1). Illa autem verba Paulus non dixit ex propria mente, sed ex mente, et abuso Pseudoapostolorum, qui putabant universam legem esse implendam, ad hoc ut circumcisio gratiam Dei obtinerent. Ergo etiam Patres Concilii idem sentiunt de gratia Baptismi, nimis quod pendeat a conditione impleta legis Christi. Deinde finit etiam duo sophismata Concilii pro isto dogmate, que et solvit. Primum est, quia renuntiamus in Baptismo Satanae, et profitemur nos Deo servitum. Inde Concilium colligit gratiam Baptismi, non pendere a sola fide, sed etiam a conditione legis. Secundum, qui non baptizamur in Moysen, sed in Christum; id est, non in legem, sed in Evangelium. Concilii Patres pro nomine Evangelii, legem posuerunt, ut indicarent pendere a legi obedientia gratiam Baptismi.

Sed utrumque propositum Kemnitii mendacio plenum est. Ac primum Lutheri sententiam tam diserte ab ipsomet Luthero expressa est, ut nullo modo excusari possit. Sic enim loquitur in lib. de libertate Christiana: «Nullo opere, nulla lege, Christiano homini opus est, cum per fidem liber sit ab

(1) Galat. V, 3.

CAPUT XV.

omni lege.» Item in argomento epist. ad Galat.: «Summa, inquit, ars, et sapientia Christiana est nescire legem, ignorare opera, et totam justitiam activam.» Et infra: «Ad novum hominem nihil pertinet lex.» Similia passim docet in commentario epist. ad Galat., in lib. de votis monasticis, et alibi. Denique coguntur, velint nolint, hoc dicere. Nam cum ipsi existimant legem esse impossibilem, et omnia opera etiam sanctissimum hominum esse peccata, certe si salus penderet a conditione servata legis, nulli salverant omnino ex eorum sententia.

Quantumlibet igitur Kemnitius tergiversetur, et mentiatur, confiteri cogitetur, nisi Papista fieri velit, non ita obligari Christianos ad legem servandam, ut ab eius observatione pendeat salus. Atque hoc ipsum est, quod Concilium dammatur, et anathematizat. Nam mendacium est (at ad secundum dictum Kemnitii veniamus) Concilii sententiam esse, pendere gratiam Baptismi a conditione legis servatae. Concilium enim hoc non dicit, nec ullo verbo insinuat, sed contrarium disertis verbis in infinitis locis assertum, ac presertim sess. VI, cap. 8. ubi dicit nulla nostra merita esse ante gratiam justificationis. Et in ipso canone 7. de Baptismo perspicue Concilium dicit, ab ipso Baptismo nasci debitum servandae Christi legi: ex quo manifeste colligitur non requiri ad gratiam Baptismi consequendam, conditionem legis servata, sed solum propositum servandae post Baptismum. Quod etiam multo ante docuerat Concilium II Araucanicum, can. 23.

Ad conjecturam Kemnitii ex phrasim de sumpta ex epistola ad Galatas respondeo Primo, Concilium Tridentinum non citasse, nec nominasse epistolam ad Galat. Secundo dico, in epistola ad Galatas, sive Paulus loquatur ex mente sua, sive ex mente aliorum: non haberit, ante Circumcisionem servandam legem fuisse, sed post Circumcisionem. Id enim sonant illa verba: *Testificor omni homini circumcidendi se, quod debitor est universe legis facienda* (1). Addo tertio, quod Kemnitius dicit, loqui Paulum ex abuso Pseudoapostolorum; quod etiam habet Calvinus in Antidoto Concilii ad hunc 7. canonem, esse manifestam Scriptura depravationem. Nam Paulus serio testatur ita esse,

(1) Matth. XXVIII, 19; I. Cor. IX, 21; Rom. VII, 25. — (2) Matth. XIX, 17; Rom. VIII, 12 et 13; II. Cor. V, 10; Galat. VI, 7 et 8.

ut dicit. *Testificor*, inquit, *omni homini etc.* Itaque si id falsum erat, ut Calvinus et Kemnitius volunt, falsus testis fuit Apostolus Paulus.

Porro duo illa sophismata, quæ nomine Concilii Kemnitius sibi ipse objicit, somnia sunt delirantia. Si enim vigilans, et sanus fuisset, saltem argumenta fixisset, que haberent aliquam speciem argumenti. Illa autem nullum prorsus speciem habent. Ex eo enim, quod renuntiamus in Baptismo Satanam, et promittimus Deo nos deinceps servitum, nullo modo colligi potest pendere gratiam Baptismi a conditione impleta legis; cum e contrario profitearum illa abrenuntiatione, et illa promissione, nos ante Baptismum servissim Satanam, et non Deo. Legem autem Christi non Evangelium, Concilium nominavit dedita opera, ut damnaret errorem Lutheranorum, qui Evangelium solam promissionem gratiae esse volunt, non etiam legis novas promulgationem: eum tamen Christus ipse dixerit Matth. ultimo: *Doceite omnes gentes, baptizantes, in nomine Patris, et Fili, et Spiritus sancti, doceates eos servare omnia, quæcumque mandavi vobis.* Unde et Paulus Christi legem vocat, I. Corinth. IX: *Cum ego sine lege non essem, sed in lege essem Christi.* Et Roman. VII: *Mente servio legi Dei* (1).

Nota tertio, errorem, qui in 7. canone Concilii dammatur, quod videlicet non sint Christiani ita debitores legis, ut ab eius obedientia pendeat salus, refellendum esse in disputatione de justificatione, tamquam in proprio loco. Interim tamen affirri posse apertissima Scripturarum testimonia. Nam Matth. XIX dicitur: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Roman. VIII: *Debitore sum non carni, ut secundum carnem vivamus.* Si enim secundum carnem vixeritis morienti; si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. II. Corinth. V: *Omnies nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propriam corporis, sicut gesserit, sive bonum, sive malum.* Galat. VI: *Nolite errare, Deus non irridet; quæ seminaveris homo, hec et metet* (2). Denique nihil sepius Scriptura clamat, quam Deum unicuique daturum secundum opera sua.

Sed insignis omnino Lutheri responsio est ad haec et similia loca in comment. III

espiliis ad Galatas : « Cum illaqueant, inquit, te argumentis ex Scripturis pro defensione bonorum operum desumptis, simpliciter respondendum est : Hic mecum est Christus, ille vobissem, Scriptura testimonia pro operibus. Christus autem Dominus est Scriptura, et honorum operum. Item responde simpliciter : Tu urges servum, id est, Scripturam, quam relinquisti; ego urgeo Dominum, qui rex est Scriptura. »

Egregia sane solutio, quasi Christus, et Scriptura contraria sint, et non potius Christus per Scripturam nos alloquatur. Ut omittam, quod hic ille est Lutherus, qui in lib. de abroganda Missa, et in omnibus fere scriptis suis, sola Scriptura fretus contemnit omnes Patres, omnia Concilia, omnem Ecclesie, et totius orbis terre consuetudinem. Nimirus illud assequi voluit, ut ipse unus non solum pro omnibus Patribus, et Conciliis, sed etiam pro omnibus divinis litteris haberetur.

CAPUT XVI.

Per Baptismum non liberari homines ab obligatione legis Ecclesiastice.

Tertia propositio : « Non liberat Baptismus homines ab obligatione Ecclesiasticae legis. » Haec habetur in 8. canon. Concilii, estque posita adversus Lutherum, qui in libro de captivitate Babylonica, cap. de Baptismo, et alibi passim docet, non posse Papam, aut illum hominum unam syllabam statuere, qua obligant conscientiae hominum baptizatorum.

Ubi illud observandum, alio modo ab adversariis liberari fideles ab obedientia legum divinarum, et alio modo ab obedientia legum humanarum. Nam divinas leges affirmant obligare in conscientia, ita ut sit peccatum eas violare; sed tamen addunt fidelibus indulgere ejusmodi pravaricationes, seu non imputari; ac per hoc idem esse, ac si liberi essent ab eis legum observatione. At leges humanas, sive Ecclesiasticas, sive politicas affirmant non obligare in conscientia, nisi ratione scandali, aut contemptus;

(1) Math. XXVIII, 19 et 20; I. Cor. VII, 23; Coloss. II, 50; Ezech. XX, 18; Matth. XV, 9.

quae sunt prohibita legi divina. Itaque transgredi legem humanam etiam studiose, non modo non imputatur ad peccatum, sed neque est ullum peccatum apud adversarios. Quare tam Kennitius, quam Calvinus, ille in suo examine, iste in sub Antidoto canonum istum 8. simpliciter rejicit, ac Luther sententiam apte defendunt.

Sed quoniam hunc errorrem nos accurate refutavimus in disputatione de summo Pontifice, et breviter in lib. II de Sacramentis in genere, cap. 31. de cæremoniis, satis erit hoc loco ostendere obligationem legis humanae non pugnare cum Baptismo. Id quod fieri solvendo ipsorum objectionem, quæ est hujusmodi : « Per Baptismum addicimus divina servitutem, ergo liberamur ab omnibus aliis vinculis. Atque hoc est, quod Scriptura passim docent. » Matth. ultimum : *Baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, docentes eos servare quacunque mandavi vobis.* I. Corinth. VII : *Pretio empti estis, nocte fieri servi hominum.* Coloss. II : *Si mortui estis cum Christo ab elementis hujus mundi, quid adhuc decretis mundi tenemini iustitia mundata, et doctrinas hominum?* Ezechiel. XX : *In preceptis patrum vestrorum nolite ambulare.* Matth. XV : *Frustra colunt me mandatis hominum.* (1). Et haec quidem profert Kennitius : addito vero unum, quod solum Calvinus sati fuit : « Et unus est legislator, inquit Jacobus cap. IV, qui potest perdere, et salvare. Ubi hoc falsum esse, inquit Calvinus, demonstraverint, non recusabimus, quin suis nos legibus adstringant. »

At non opus est demonstrare id esse falsum, quod Jacobus dicit, cum si verissimum, sed ex illo vero non bene intellecto falsum aliquid, et perniciuum, et verbo Dei repugnans a Calvino perperam esse collectum. Jacobus enim de summo Legislatoro loquitur; qui ita fert alii leges, ut nullas ab alio accipiant, quique ita potest perdere; et salvare, quos damnaverit, aut absorberit, ut nullius ope indigent, et a nullo impediri queat : talem autem Legislatorem fatemur non esse Papam, neque Imperatorem, sed unum, et solum Deum. Sed non inde bone colligitur non esse etiam homines quosdam vere legistores, licet sub Deo summo Legislatore constitutos; ita ut sicut inferioribus dant leges, ita etiam accipiunt ipsi a superiori, id est a Deo.

CAPUT XVII.

Esse autem eum sensum Jacobi patet, primo ex ipso contextu. Nam probare volebat Jacobus non debere homines alii hominibus detrahere. Id probat, quia lex Dei id prohibet : *Qui enim, inquit, detrahit fratri, detrahit legi, quasi lex bona non esset.* Non esse autem detrahendum legi probat, quia : *Qui detrahit legi, iudicat legem; qui autem iudicat legem, non est factor legis, sed iudex.* (1). Nullum autem esse debere iudicem legis divinae, probat, quia : *Unus est Legislator, id est, unus solus est, qui cum omnibus legem, et omnibus omnino, illo uno excepto, subjecti sunt legi.* Hoc argumentum S. Jacobi bene intellectum, nihil alius probat, nisi nullum esse præter Deum; talem Legislatorem, qui non ab alio legem accipiat. Secundo idem patet, quia Scriptura, quæ certe secum non pugnat, non raro nomen legislatoris, et iudicis tribuunt hominibus, ut Proverb. VIII : *Per me reges regnant, et legum conditores iusta decernunt.* Psalm. II : *Erudimini qui iudicatis terram.* Et confirmatur ex similibus. Matth. XXIII : *Unus est Pater vester, qui est in celis.* Item : *Magister vester, unus est Christus* (2). Et iamen Apostolus vocal se Patrem I. Cor. IV. et Magistrum. II. Thimot. I.

Ad alia, quæ sunt solius Kennitii. Respondeo, per Baptismum nos Deo addici in servitatem, ac proinde liberari a servitute contraria. Contraria autem servitus, non est obediencia, et servitus, quæ præstatur hominibus, sed servitus diabol, et peccati; illa enim sola impedit ne serviamus Deo, ista autem juvat potius, quam impedit. Unde Roman. VI dicitur : *Liberati a peccato non ab hominibus; servi autem facti Deo* (3). Et idem Apostolus simus imperat; ut obediant post Baptismum servi dominis, filii parentibus, privati Magistratibus, tum politicis, tum etiam ecclesiasticis, Ephes. VI, Coloss. III, Roman. XIII, Hebr. XI, et alibi.

Ad primum locum ex Matthei ultimo. Si Kennitius nosset rationem argumenta conficiendi, ita argumentari deberet : Dominus iubet, ut doceantur baptizati servare omnia ipsius præcepta. Sed unum ex ejus præceptis est, ut observemus leges Prelatorum, Luc. X : *Qui vos audit me audit* (4); ergo pugnat cum verbo Domini, et cum professione Baptismi, nolle obligari ad leges Ecclesiasticas observandas. Etsi enim Dominus Matt.

(1) Jac. IV, 11. — (2) Prov. VIII, 15; Psal. II, 10; Matth. XXIII, 9 et 10. — (3) Rom. VI, 22. —

(4) Luc. X, 16.

ult. non expresse, et nominatim jusserit servari leges Ecclesie, tamen generatim, et implicite id mandavit.

Ad secundum ex I. Corinth. VII. Non prohibet Apostolus servitutem humanam absolute; nam eamdem ibidem approbat tamquam utilem, ad humilitatem; sed solunquatenus contraria esset divina obsequio; quod fieret, si quis homini serviret in his, quæ sunt contra Deum, vel si homini serviret præcipue propter hominem, cum servendum sit etiam homini propter Deum, cuius præcipue servi sumus. Quem sensum expressit Apostolus clarissimus Coloss. III, ubi jubet servis, ut dominis suis servant, tanquam Christo, ita ut in homine cui serviant, non tam hominem considerant, quam Christum, ob cujus amorem libenter subjiciuntur homini.

Ad alia loca respondimus in ultimo capite libri secundi de Sacramentis in genere.

CAPUT XXII.

Per Baptismum non fieri irrita omnia vota.

Quarta propositio : « Per Baptismum non fuit irrita omnia vota. » Haec habetur can. 9. Concilii Trident. estque contra Lutherum in libro de captivitate Babylon. c. de Baptismo, et in lib. de votis monasticis, necnon Calvinum in Antidote, et Kennitium in Examine huic can. 9. qui docent, per Baptismum liberari hominem ab omnibus votis, non solum quæ ante, sed etiam quæ postea fecerit, excepto illo uno, quod fit in baptismo, cum promittimus nos Dei legem servaturos.

Fundamenta ipsorum sunt. Primo, quia Deus in Testamento veteri dispositus de votis, quomodo fierent, et quando, et de quibus rebus. At in Testamento novo Christus, et Apostoli nihil prescriverunt, nisi unicam promissionem, quæ fit in Baptismo, Matth. uit. Secundo, quia vel vovere volumus res a Deo præcepimus, aut non præcepimus. Si præceptas frustra id facimus, cum in Baptismo voverimus omnia præcepta. Si non

præceptas jam pugnamus cum Baptismo, qui nos liberavit ab omnibus humanis inventionibus. Tertio, in Baptismo plus vovemus, quam implere possimus: ergo stultus est, qui aliquid aliud vovet, et injuriam facit Baptismo, quasi votum in eo factum non sit sufficiens.

Sed hec fundamenta debilia sunt. Nam ut ad primum respondeamus, etiamsi Christus, et Apostoli nihil de votis prescrispissent, mirum non esset, cum vota sint de jure naturæ, ut patet ex voto Patriarche Jacob, Genes. XVIII, tamen falso est, Apostolos nihil de votis tradidisse, cum I. Timoth. V, B. Pauli omnium interpretum consensu de voto continetia loquatur, ubi dicit viduas quasdam, si nubant, damnationem habere, quia primam fidem irriat fecerunt.

Ad secundum respondeo, voveri posse tum res præceptas a Deo, tum etiam res non præceptas, modo sint res bona. Neque frustra voruent res præceptæ, tum quia per votum homo magis ligatur, et certior redditur implendi, tum etiam quia quod fit ex præcepto, ex eis votis, est actus diuarum virtutum, et proinde excellenterius quam id, quod fit ex solo præcepto. Vovere autem rem non præceptam, non est contra professionem Baptismi, quia, ut supra diximus, Baptismus liberat a peccato, non ab iis rebus, que juvent ad vitanda peccata, et que magis Deo subjiciunt, et cum Deo ligant; ut sunt vota. Neque dici possunt vota, humana inventa, cum habeant in Scriptura commendationem, Psalm. LXXV: *Vovete, et reddite. Et Eccles. V: Si quid vocisti Deo, non moreris reddere* (1). Neque potest responderi vota esse Testimenti veteris: nam liber Psalmorum, et Ecclesiastes, moralia documenta tradunt, que omnibus convenient. Denique violatio votorum pugnat potius cum Baptismo. Nam profitemur in Baptismo, nos servatiros omnia Dei mandata; unum autem est ex mandatis Dei, ut vota solvantur, ut patet ex locis citatis.

Ad tertium respondeo falso est et blasphemum esse, quod adversarii assumunt, nos in Baptismo plus promittere, quam implere possimus; id enim, et pugnat cum verbis Christi, qui Matth. XI vocat legem suam jugum suave, et onus leve: et cum verbis Pauli, qui dicit Rom. VII, Christum mortuum esse, ut justificatio legis imple-

tur in nobis: et cum Concilio Arausicano II, can. 25, ubi definitur, posse hominem baptizatum servare omnia Dei mandata, et cum Basilio oratione in illud: *Attende tibi*, et cum aliis Patribus, qui dicunt, blasphemam esse asserere, Dei mandata esse impossibilia. Neque putamus promissionem in Baptismo factam esse insufficientem. Est enim sufficiens ad suum finem, id est, ad salvandum hominem, licet addi aliquid possit, ut vel facilius, vel excellentius aliquis salverit, quomodo non ideo Baptismus est insufficientis licet melius sit, baptizari et Eucharistiam sumere, etiam testimonio adversariorum, quam solum baptizari: neque verbum Dei est insufficientis, licet melius sit, verbum Dei audire et Sacraenta suscipere, quam solum Dei verbum audire. Denique si Iudei in Circumcisione pollicebantur se Dei legem servaturos, et tamen præter ea vovere poterant multa alia, ut Kemnitius fatetur, neque dici poterat Circumcisio promissio insufficientis, cur non poterunt Christiani vovere aliquid, etiamsi in Baptismo promiserint, se universam Dei legem servaturos? aut cur dicitur Baptismi promissio insufficientis? Atque hæc hoc loco sufficient: nam de votis accurate disserimus in disputat. de monachis.

CAPUT XVIII.

Sola memoria Baptismi non posse dimitti peccata, que sunt post Baptismum.

Quinta propositio: «Non potest fieri, ut sola memoria, et fide suscepti Baptismi peccata remittantur, que post Baptismum sunt, sed necessarium est Peccentiam Sacramentum.» Hæc habetur in 40. canone Concilii Tridentini, estque aduersus Lutherum lib. de captivit. Babyl. cap. de Baptismo. Calvinum lib. IV Institut. cap. 13, §. 3 et 4, et in Antidoto Concilii, et Kemnitium in censura hujus can. 10.

Est autem primo notandum, que sit ipsorum, et qua Ecclesiæ sententia de hac re. Illi igitur primo docent, Baptismum non aliter justificare, nisi subiciendo ante oculos promotionem, et eo modo excitando fidem,

(1) Psal. LXXV, 12; Eccel. V, 3.

que sola justificat. Secundo, inde colligunt, cum quis peccat post Baptismum, posse per memoriam Baptismi iterum redire ad gratiam ipsam Baptismi. Nam sicut ipse Baptismus subiecti ante oculos promotionem, ita etiam facit memoria et negotio Baptismi: proinde ipse etiam memoria excitat fidem, et eodem modo justificat. Id quod etiam in aliis rebus videmus: nam si quis visa insigni imagine crucifixi, moveatur ad amorem Christi crucifixi, certe etiam postea cum imaginem non videt, si mente recognoscit, et recordetur eam speciem, movebitur. Tertio, inde rursum colligunt Sacramentum Peccentiarum nihil esse aliud, nisi ipsum Baptismum memoria, et fide repetitum. Et sicut post Baptismum non remanet ulla satisfactio, nec sunt necessariae indulgentiae, nec Purgatorium post hanc viam; ita existimant post peccentiam, id est, post memoriam Baptismi nullam superesse satisfactionem etc. Quarto, inde colligunt non recte dixisse Hieronymum in cap. III Isaie, et in epist. ad Demetriadem, et ante eum Tertullianum in lib. de Peccentia, Peccentiam esse secundum tabulam post naufragium. Nam Baptismi navis numquam frangitur; sed qui peccant, ab illa navi excedunt; unde non est opus, cum resipiscunt, ut querant aliquam tabulam, sed redire possunt ad ipsam navem, que integra, et in columnis eos expectat. Hæc est ipsorum sententia, et certe satia delicate, et mollis, ut ne Epicuro quidem merito displiceret queat.

At vero Catholici longe alter docent. Primum enim affirmant Baptisma remitti peccata ex opere operato, id est, vi Sacramenti, ut antea ostendimus. Secundo, inde colligunt Baptismi efficaciam non se extendere ad futurum, sed solum ad præteritum: remittit enim peccata antea commissa, et nondum dimissa, id est, ea, quæ invenit in homine, quando reipsa suscipitur. Memoria autem Baptismi utilis quidem est ad agendas Deo gratias, et ut sit quasi frenum ad non peccandum, sed nullo modo sufficit ad justificationem. Tertio, inde colligunt amissam gratiam Baptismi, non posse iterum recuperari per Baptismum, sed querendum esse aliud remedium magis arduum, et difficile, id est, Sacramentum Peccentiarum, post quod remanet luenda temporalis pena pro satisfactione, et inde consequitur utilitas Indulgentiarum, Purgatorii locus etc. Quarto, inde colligunt recitissime dictum esse a Patribus, Peccentiam post Baptismum esse

secundam tabulam post naufragium, quia non redeunt, qui peccentiam agunt, ad navem Baptismi, sed magno cum labore navigant, ut ii, qui arrepta tabula post naufragium, in ea vehuntur.

Nota secundo, Kemnitium in Examine canon. 10, perperam expondere eum canonem, et Catholicorum sententiam. Nam pag. 229. dicit, Catholicos asserere, non posse hominem etiam per veram peccentiam redire ad gratiam Baptismi, et fodus, quod Deus nobiscum in Baptismo pepigit. At non hoc Catholicos dicunt: fatemur enim posse hominem redire per veram peccentiam ad gratiam, ad fodus nobiscum initium in Baptismo, id est, ut iterum simus filii Dei per gratiam, sed negamus id fieri per eadem instrumenta foderis, id est, per Baptismum, aut ejus memoriam, sed per aliud Sacramentum. Nam etiamsi, ut plurimum non ita delectantur peccata per Sacramentum Peccentiarum, ut non remaneat aliqua pena temporalis luenda, tamen potest tanta esse peccentia, ut plane delect omnen peccatum, et sic reducat ad gratiam omnino similem ei, que in Baptismo habita est.

Ibidem Kemnitius dicit, Catholicos, cum peccant post Baptismum, nisi propria contritione, et satisfactione, ut redeant ad gratiam. Sed hoc etiam falso dictum est. Nimirum enim gratia Dei, Christi meritis, et virtute, atque efficacia Sacramenti, non propria contritione; licet contritionem, ut dispositionem requiramus: sicut etiam cum baptizantur, requirimus fidem, et penitentiam; et tamen non iis nimirum, ut causis justificationis, sed Dei gratia, Christi meritis, et Sacramenti efficacia.

Deinde pagina 235. et 236. Kemnitius dicit, Concilium non fuisse ausum expresso damnare Lutheri sententiam, quia metuebat judicium piarum aurium in tanta luce Evangelii, ideo eam depravasse, ac sic depravata dannasse. Depravasse autem ostendit, quia Concilium anathema dicit illis, qui docent peccata, que post Baptismum committuntur, sola recordatione suscepti Baptismi dimitti; hoc est, qui sine peccentia in sceleribus perseverant, et pergunt; illis si tantum perfectorie, et historice recordentur; se aliquando baptizatos esse, tali recordatione peccata dimitti: et addit hanc sententiam vere Epicuream etiam a suis sonora voce damnari. At bonus Kemnitius dum vult ostendere a Concilio depravata sententiam

Lutheri, depravat ipse Concilii sententiam, et quidem tam manifesto mendacio, ut mirum sit. Nam Concilium in illo ipso 10. canone, quem Kemnitius iisdem verbis descripsit in suo Examine, non dicit, sola recordatione Baptismi, eaque perfunctoria, et historica dimitti peccata apud Lutheranos : sed dicit, sola memoria, et fide Baptismi. Ubi Concilium addit fidem (quam Kemnitius semper omittit, cum canonem exigit) et non addit historiam, aut perfunctoriis, quae de suo Kemnitius addidit. Itaque Kemnitius partim detrahendo, partim addendo, depravavit canonem Concilii. Concilium autem paucis verbis pro more aliorum canonum simpliciter comprehendit Lutheri sententiam, eamque diserte, et aperte damnavit.

Nota Tertio probationem accuratam veritatis Catholicice, et refutationem erroris Lutheranorum, non esse hujus loci, sed ad disputationem de Punitentia spectare, hic vero solum brevissime probandum esse, non posse ad navim Baptismi redire eos, qui peccant post Baptismum, sed indigere alio remedio. Primum igitur id probatur ex Apostolo Hebr. IX : *Impossible est eos qui sunt illuminati, iterum renovari ad punitentiam* (1). Ubi Apostolus non vult dicere, non posse lapsos redire ad punitentiam ullo modo : iste enim est error Novatianorum, quem nec adversari probant : sed vult dicere, non posse renovari ad punitentiam, quomodo renovantur, qui baptizantur. Ita enim expoununt Ambrosius, Chrysostomus, et alii interpres ; et eandem expositionem admittit Kemnitius in Examine sequentis canonis, pag. 210. et idem patet ex verbis, *Illuminati, et renovati, et crucifigentes filium Dei* (1), quae sunt propria Baptismi, in quo illuminantur, et renovantur Christi mortem imitatum.

Dicit aliquis fortasse pro Komnitio : Hic locus probat non posse iterari Baptismum ; at non probat non posse hominem redire ad reconciliationem per memoriam Baptismi : immo vero hic locus id potissimum probat. Nam adversari, eti nolint repeti aspersio nem aquae, tamen repeti volunt Baptismi efficaciam, ita ut vere per Baptismum remittantur peccata postea facta, et remittantur eadem facilitate, et eadem perfectione, ac plenitudine sicut antea, ut non sit ullo

modo secunda reconciliatio laboriosior, quam prima. At hoc ipsum est, quod Apostolus negat. Nam in primis ideo noluit dicere impossibile est iterum renovari ad punitentiam, scilicet Baptismalem. Praeterea propositum Apostoli est, deterrere homines baptizatos a peccatis, quos ea ratione deteret, quia non poterunt amplius eadem facilitate reconciliari. At secundum Lutheranos eadem facilitas est, imo etiam major in secunda reconciliatione, quam in prima : facilius enim est recordari, et cogitare Baptismum, quam reipsa baptizari.

Secundo idem probatur ex testimonio Patrum, qui semper peccantibus post Baptismum, imposuerunt gravissimos labores, antequam eos reconciliarent, ut patet ex Cypriano in sermone de lapsis, et ex aliis, quos nominare non est opus, cum Calvinus lib. III Institut. cap. 4, §. 38. dicat, omnes fere veteres, quorum libri extant, aut in hac parte lapsos, aut nimis aspere, et dure locutus. Ubi aperite confitetur veteres Patres, et quidem fere omnes non fuisse in ea sententia, ut eset eque facilis reconciliatio in Baptismo, et post Baptismum.

Tertio idem patet ratione. Nulla enim aquila passitur, ut aequa facilem viam habeant ad gratiam Dei, qui peccant ante Baptismum, et qui post Baptismum ; cum illi Deum ignorarent, isti noscent : illi non habent gratiam, isti haberent. Nam etsi Catechumeni ante Baptismum Deum per fidem neverunt, saepè etiam charitate flagrant : tamen haec omnia ad gratiam Baptismi pertinent. Nam et Catechismi doctrina, dispositio ad Baptismum est ; et gratia illa, atque charitas que inferendum in Catechumenis reputatur, ex votu Baptismi procedit. Sed diuimus etiam breviter ipsorum objecta.

Primum argumentum Lutheri sumitur ex illa promissione, Marci ultimo : *Qui credidit, et baptizatus fuerit, salvis erit* (2). Hac enim promissio semper manet, et semper est vera. Quare, qui peccando a fide, et a Baptismi feedere recessit, si iterum incipiat credere, et amplectere feedus Baptismi sui, certe salvis erit. Confirmat Lutherus, quia hoc modo in Testamento veteri Iudei, quando redibant ad punitentiam, ut reconciliarentur Deo, ad memoriam revocabant exitum de Egypto.

Respondeo, argumentum nihil conclude-

(1) Hebr. VI, 4 et 6. — (2) Marc. XVI, 16.

re : quia licet veritas promissionis sit perpetua, tamen conditionata est, non absoluta. Alioquin omnes Apostatae salvarentur : de illis enim verum est dicere ; Crediderunt, et baptizati sunt. Itaque intelligitur conditio : Si permanerit in fide, et feedere Baptismali, salvis erit : quod si non permanerit, non salvabitur hoc remedio, sed aliud querere debet. Qui enim semel excidit per peccatum mortale a feedere Baptismi, non potest iterum ad illud redire : non enim reditur ad feedos Baptismi per solam cogitationem, sen memoriam Baptismi. Reipsa autem baptizari, quod esset vere redire ad feedos Baptismi, nullo modo licet. Et patet id exemplo fidei, et aliarum rerum : non enim redire dictur ad fidem, qui cogitat se aliquando credidisse, sed qui iterum acta incipit credere. Confirmatio autem illa de exitu ab Egypto, nihil etiam probat : non enim commemorabant exitum illum, quasi ea commemoratio ne peccata purgarentur, sed ut commemo ratio tam insigni beneficio, arguerent ipsi suam erga Deum ingratitudinem, et eo modo se ad punitentiam provocarent : quod com modum nobis quoque adferre Baptismum non negamus. Adde quod si vera esset Lutheri sententia, debuissent Judei commem orare potius Circumisionem, quae erat usus pro Baptismo, quam exitum de Egypto.

Secondum argumentum Kemnitii est. Scriptura cum de Baptismi effectu loquuntur, modo eum describunt per tempus praeteritum, modo per futurum, modo etiam per præsens ; igitur Baptismus vim habet purgandi omnia peccata præterita, præsenta, et futura. Antecedens probat : Nam Tit. III dicitur in præterito : *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis*. Marc. ult. dicitur in futuro : *Qui credidit, et baptizatus fuerit, salvis erit*. I. Petr. III dicitur in præsenti : *Salvos nos facit Baptisma*. Et Eph. V : *Mundans eam lavacro aquæ* (1). De quo loco Augustinus lib. I de nuptiis et concupiscentia, c. 33, sic loquitur : « Quod Paulus ait ; Mundans eam lavacro aquæ, sic accipendum est, ut eodem lavacro regenerationis, et verbo sanctificationis, omnia prorsus mala hominum regeneratorum mundentur, atque sanentur, non solum præterita peccata, quæ omnia nunc remittuntur in Baptismo, sed etiam, quæ posterius humana ignorantia,

vel infirmitate contrahuntur ; non ut Baptismus, quoties peccatur, toties repeatatur ; sed quia ipso, quod semel datum est, fit, ut non solum antea, verum etiam postea quorundam peccatorum venia fidelibus impetretur. » Denique addit Kemnitius id totum clarissime explicari, Rom. VI.

Respondeo nullum esse Scripturæ locum, quo probari possit, Baptismo deleri peccata futura, aut etiam præsencia, id est, quæ in præsenti committimus nos, qui jamdum baptizati sumus, quæ quidem respectu Baptismi, futura dici possunt. Quod autem objicitur ex Marci ultimo : *Salvos erit*, vel accipitur de salute in re, id est, de ipsa gloria sempiterna ; et eam, non dubium est futuram esse, sed ea non est effectus, sed finis Baptismi. Nus autem de effectu disserimus, effectus enim Baptismi est remissio peccatorum præteritorum, finis autem vita beata futura, juxta illud Apostoli Rom. VI : *Nunc vero liberari a peccato, servi autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem vero vitam eternam* (2) : vel accepitur de salute in spe, id est, de ipsa gratia justificationis ; et eam certum est mox consequi ad Baptismum ; proinde esse quidem futurum respectu Baptismi, sed peccatorum præteriorum, non futurorum. Quemadmodum qui dicit : *Si tale pharmacum acceperis, curaberis* ; indicat curationem secuturam post medicinam, sed eam curationem esse morbi antea contracti, non postea contra hendi.

Quod vero objicitur ex I. Pet. III : *Salvos facit Baptisma* (3), non est ad rem, nam Petrus cum loquitur de tempore præsenti, non comparat Baptismum cum peccatis, sed tempus Christi cum tempore Noe, ac dicit, quod sicut tempore Noe diluvium saluos fecit octo homines per arcem, ita nunc tempore Christi salvat Baptismus credentes, etc.

Quod objicitur ex c. V ad Ephes. : *Mundans eam, facile explicatur. Nam illud (mundans) non refertur ad singulos homines, sed ad varios, qui unam constituent Ecclesiam. Christus enim quotidie mundat Ecclesiam lavacro aquæ, quia quotidie baptizantur aliqui ; omnes tamen cum baptizantur, mundantur a peccatis præteritis, non a futuris. Quod si quis referat ad singulos homines, tum dicendum est, Baptismo purgari peccata futura,*

(1) Tit. III, 5; Marc. XVI, 16; I. Petr. III, 25; Ephes. V, 26. — (2) Rom. VI, 22. — (3) I. Petr. III, 21.

non immediato, sed mediate; quia videlicet, qui baptizatus est, per gratiam, quam in Baptismo accepit, impetrat veniam peccatorum venialium, que postea facit, si eam petit; et praeterea per Baptismi charakterem iuris habet ad Sacramentum Poenitentiae, quo peccata etiam mortalia purgantur; quod Sacramentum propterpe non possunt, qui Baptismo carent. Et hoc est, quod Augustinus dicit eo loco, quem citat Kemnitius. Solum enim Augustinus dicit, Baptismo peccata futura purgari aliquo modo, quia sine percepto Baptismo nihil prosunt cetera, que sunt ad peccatum purgandum, ut Poenitentia, Eleemosinae, Jejunia etc. « Quid enim, inquit, prodesse, vel ante Baptismum Poenitentia, nisi Baptismus sequeretur, vel postea nisi praecederet? » Unde idem Augustinus cum loquitur de immediato et proprio effectu Baptismi, diserte contrarium scribit, ut in ep. 23. ad Bonifacium: « Semel acceptum parvulus Christi gratiam, non amittit, nisi propria impietate, si etatis accessu tam malus evaserit; tunc enim etiam proprie incipiet habere peccata, que non regeneratione auferantur, sed alia curatione sanentur. »

Quod denique objicitur ex c. VI ad Rom. nihil momenti habet. Nam Apostolus in eo cap. non docet quomodo remittantur peccata post Baptismum, sed quomodo caveri debeant: dicit enim per Baptismum hominem morti peccato, ut deinceps vivat Deo; proinde hominem semel renatum in Christo debere omni diligentia cavere, ne iterum inquinetur, et moriatur. Sed quid hac ad rem de qua agimus?

Tertium argumentum est ejusdem Kemnitii. Feedus Dei cum homine perpetuum est, Isaiae LIV: *In misericordia sempiterna miserter sum tu*. Roman. III: *Nunquid illorum incredulitas fidem Dei evacuavit?* II. Timoth. II: *Si non credimus, ille fidelis permanet, negare seipsum non potest*. Hierem. III: *Tu autem fornicate es cum amatoribus multis, tamen revertere ad me, dicit Dominus* (1). Ergo fodus nohiscum initum in Baptismo numquam ita frangitur, quin possimus ad illud redire, illudque renovare. Et confirmat, quia Paulus Galat. III. et I. Cor. XII. lapsos post Baptismum revocat ad promissionem gratiae Baptismi. Denique addit, ipsam na-

turam eius promissionis hoc ostendere. Nam promissio Baptismi est: *Ut justificati gratia Christi heredes simus vita eterna* (2). Tim. III. Hęc autem est generalis ratio justificationis, post quemcumque lapsum; ergo semper justificamur per Baptismum.

Respondeo, Kemnitium sine ulla verecundia ludere in Scripturis, earumque testimoniis abutiri. Nam locus Isaiae LIV continet promissionem absolutam, nimurum de foventa perpetuo Ecclesie; ista enim promissio a nulla conditione pendet. Est enim Matrimonium inter Christum, et Ecclesiam plane indissolubile. Similiter locus Roman. III continet absolutam promissionem de mittendo Messias in mundum. At promissio Baptismi non est absoluta, sed conditionata, ut patet, quia includit conditionem fidei, perseverantie etc. Locus autem II. Timoth. II pro nobis est. Cum enim Paulus dicit: *Si non credimus, ille fidelis permanet, negare seipsum non potest*, significat Deus ita esse fidem, quia facit quod promisit, dum justos premio, impiorum pena afficit. Unde promisit: *Si sustinueris, et conserueris; si negaverimus, ille negabit nos* (3); ubi vides promissionem conditionatam. Locus Hierem. III docet, Deum recipere homines ad gratiam si redant, sed non docet recipere eodem modo, et per eadem instrumenta, quibus antea receperit. Locus Gal. III nihil facit ad rem. Nam Paulus non docet eo loco, quomodo justificantur impii lapsi post Baptismum, ut Kemnitius fingit, sed docet homines non justificari Circumcisione aliusque operibus legis, sed per fidem Christi; id quod probat, quia qui baptizantur, Christum induunt. Locus autem I. Corinth. XII. ne ulla quidem specie ad rem presentem facit. Solum enim Paulus dicit esse nos omnes unum corpus, quia in uno spiritu baptizati sumus: nec aliquid addit de lapsis justificandis post Baptismum. Denique argumentum ex natura promissionis Baptismi, est ineptum sophisma. Elsi enim Baptismus promittat salutem per Christum, et quicunque post quemcumque lapsum justificatur, per Christum justificetur; non tamen inde sequitur, eos justificari per Baptismum, qui post Baptismum lapsi sunt. Nam latius patet justificari per Christum, quam justificari in Baptismo per Christum. Nam etiam Sacramentum Poeni-

(1) Isa. LIV, 8; Rom. III, 3; II. Tim. II, 13; Jerem. III, 1. — (2) Tit. III, 7. — (3) II. Tim. II, 13 et 12.

tentiae, et Eucharistiae, et cetera prominunt salutem per Christum.

Quartum argumentum est Calvini lib. IV Institut. c. 15, §. 3. In Baptismo communicatur nobis Christi puritas. Sed et semper viget, nec ullis maculis opprimitur: igitur semper manet virtus Baptismi nobis semel collati, et semper ad eam redire possumus, et per eam justificari. Confirmat ex Patribus, qui reprehendunt eos, qui differunt Baptismum usque ad mortem. Multi enim olim hoc errore deceperit, quod Baptismus non purget, nisi præterita peccata, nolleant baptizari, nisi in fine vita, quando non amplius erant peccaturi. Sed Patres arguunt ejusmodi errorum; prouinde credebat Baptismus purgari peccata omnia, etiam futura.

Respondeo: argumentum Calvini nisi fallido fundamento, quod videlicet justificetur ipsa Christi justitia nobis imputata. Illa enim semper viget, nec ullis maculis opprimitur: sed falsum est, ea nos justificari formaliter. Nos enim justificamur propria, et nobis inharente justitia, quae plane non viget, et maculis obruitur, et aboletur, cum peccamus. Ad confirmationem respondeo, eam pro nobis facere. Nam si Patres credissent id, quod credit Calvinus, quando reprehendebant eos qui Baptisma differebant, istano causam reddidissent, quod Baptismus lavet etiam peccata futura: nihil enim potuit adferri efficacius. At nullus veterum istam reddidit, sed alias quasdam, ut patet ex Basili in oratione 43. de exhortatione ad Baptismum, et Nazianzeno oratione in sanctum lavacrum, et Chrysostomo hom. 4. in Acta, qui horulantur ad non differendum Baptismum, tum ob periculum et incertitudinem mortis, tum ob multa bona, quae secum adferunt Baptismus.

Quintum argumentum est Calvini ibidem, §. 4. potestas clavium non potest separari a Baptismo; ergo qui post Baptismum lapsi, virtute clavium reconciliantur, per Baptismum reconciliantur. Antecedens probat: Nam potestas clavium non exercetur sine predicatione Evangelii, quia annuntiamus impios mundari Christi sanguine: signum autem, et testimonium sanguinis Christi effusi, est Baptismus; ergo potestas clavium non exercetur sine Baptismo.

Respondeo: Si argumentum aliud valeret, efficeret etiam nullum reconciliari, nisi per Eucharistiam, aut ejus memoriam: nam

Eucharistia est etiam signum, et testimonium sanguinis Christi effusi. Sed argumentum nihil concludit, tum quia falsum est, clavium potestatem non exerceri nisi predicatione Evangelii, tum etiam quia latius patet mundari impios Christi sanguine: quam mundari per Baptismum. Siquidem Christi sanguis est, qui semper mundat, sed is per varia instrumenta applicatur; aliquando per Baptismum, aliquando sine Sacramentis per fidem, et veram conversionem; aliquando per martyrium, ut supra dictum est.

De Baptismo Joannis, qui fuerint errores.

Sequitur controversia octava de comparatione Baptismi Christi cum Baptismo Joannis, de qua est primus Canon Concilii Tridentini, sess. VII de Baptismo: « Si quis dixerit, Baptismum Joannis habuisse eamdem vim cum Baptismo Christi, anathema sit. » Tres erunt partes hujus controversie. Primo exponemus errores et opiniones. Secundo apriemus et confirmabimus veritatem. Tertio diluemus objectiones.

Quod ad primum attinet, fuit antiquus error Petiliani Donatiste, unum esse Baptismum Christi et Joannis. Distinguebat enim tres gradus ejusdem Baptismi; ac dicebat, Joannem baptizasse aqua, Christum spiritu, Paracletum igne; sed haec tria ad unum et eundem Baptismum pertinere, refert et refellit Augustinus lib. II contra litteras Petilianis, cap. 32, 34 et 37.

Hoc nostro tempore Lutherus initio predicationis sue aperte distinguebat Baptismum Joannis a Baptismo Christi. Nam in disputatione de Baptismo legis, Joannis, et Christi edita anno 20. tria ponit discrimina inter haec Baptismata. Primum, quod Baptisma Joannis non sit Sacramentum, Christi autem sit. Secundum, quod illud non remittat peccata, hoc autem remittat. Tertium, quod baptizati a Joanne iterum essent baptizandi, non autem baptizati Christi Baptismo.

Ceterum haec sententia, quia non bene cohaeret cum reliqua doctrina Lutheranorum